

Міністерство освіти і науки України
Український державний університет залізничного транспорту

Факультет економічний
Кафедра фінансів, обліку і аудиту

РОБОЧА ПРОГРАМА

Назва освітнього компонента	Фінансове адміністрування залізниці та тарифоутворення
Код та назва спеціальності	D2 "Фінанси, банківська справа , страхування та фондовий ринок"
Назва освітньої програми	"Фінанси, банківська справа та страхування"
Рівень освіти	другий (магістерський)
Форма навчання	Денна / заочна
Семестр	1
Кількість кредитів ЄКТС	3
Форма підсумкового контролю	екзамен
Розробник програми	Кірдіна Олена Григорівна, професор професор кафедри фінансів, обліку і аудиту Тройнікова Олена Миколаївна к.е.н., доцент, доцент кафедри фінансів, обліку і аудиту

ОПИС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Галузь знань: 07 «Бізнес, адміністрування та право»

Обов'язковий : цикл професійної підготовки

Курс: 1 / Семестр: 1

ІНФОРМАЦІЯ ПРО ВИКЛАДАЧА

Кірдіна Олена Григорівна д.е.н., професор

Профайл викладача <https://kart.edu.ua/staff/kirdina-olena-grigorivna-2>

Тройнікова Олена Миколаївна к.е.н., доцент

Профайл викладача <https://kart.edu.ua/people/spivrobitniki-kafedri-ud-i-kf/page/2>

Контактна інформація - troinikovae@kart.edu.ua

Час та аудиторія проведення занять: згідно розкладу – <http://rasp.kart.edu.ua>

Сторінка курсу в MOODLE <https://old-do.kart.edu.ua/course/view.php?id=15285>

МЕТА І ЗАВДАННЯ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Метою освітнього компонента є формування у здобувачів системи теоретичних знань і практичних компетентностей у сфері тарифоутворення та фінансового адміністрування залізничного транспорту, зокрема щодо визначення та обґрунтування витрат як економічної бази формування тарифів, прийняття фінансових рішень і раціонального формування та використання фінансових ресурсів з урахуванням економічних інтересів залізничного транспорту, споживачів транспортних послуг і держави.

Основними завданнями освітнього компонента є:

- формування здатності визначати структуру та економічний зміст витрат, що формують вартісну базу транспортних послуг і враховуються при обґрунтуванні тарифів;
- застосування методичних підходів до визначення та обґрунтування витрат як економічної основи формування тарифів на різні види залізничних перевезень і послуг;
- формування теоретичних знань і практичних умінь щодо принципів, методів та інструментів тарифоутворення на залізничному транспорті;
- опанування підходів до формування тарифів з урахуванням витрат на здійснення перевезень, попиту на транспортні послуги, економічних умов функціонування залізничного транспорту та вимог державного регулювання;
- формування практичних навичок фінансового адміністрування, планування та регулювання фінансових ресурсів і фінансових потоків залізничного транспорту;
- набуття здатності обґрунтовувати фінансові рішення у сфері тарифної політики з урахуванням необхідності покриття витрат, фінансової стійкості залізничного транспорту, доступності транспортних послуг та узгодження економічних інтересів держави, перевізника і споживачів.

КОМПЕТЕНТНОСТІ І РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Інтегральна компетентність (ІК)

ІК. Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у професійній діяльності або у процесі навчання у сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог

Заплановані загальні компетентності (ЗК):

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК4. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК5. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК6. Навички міжособистісної взаємодії.

ЗК9. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

Спеціальні (фахові) компетентності (СК):

СК1. Здатність використовувати фундаментальні закономірності розвитку фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку у поєднанні з дослідницькими і управлінськими інструментами для здійснення професійної та наукової діяльності.

СК3. Здатність застосовувати управлінські навички у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

СК4. Здатність оцінювати дієвість наукового, аналітичного і методичного інструментарію для обґрунтування управлінських рішень у сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку.

СК6. Здатність застосовувати міждисциплінарні підходи при розв'язанні складних задач і проблем у сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку.

СК10. Здатність розробляти управлінські рішення щодо формування інноваційної і інвестиційної стратегії підприємств усіх форм власності, підприємств залізничного транспорту зокрема, в умовах невизначеності та ризику

СК11. Здатність розробляти управлінські рішення, що забезпечують раціональне формування й використання потенціалу підприємств залізничного транспорту і гармонізацію фінансових інтересів споживачів послуг з перевезень, посередників та держави.

СК12 Здатність раціонально формувати і використовувати потенціал підприємств залізничного транспорту з подальшим моніторингом прийнятих рішень за допомогою сучасних фінансових технологій.

Програмні результати навчання (ПР):

ПР04. Відшукувати, обробляти, систематизувати та аналізувати інформацію, необхідну для вирішення професійних та наукових завдань в сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку.

ПР07. Вирішувати етичні дилеми з опорою на норми закону, етичні принципи та загальнолюдські цінності

ПР09. Застосовувати управлінські навички у сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку.

ПР12. Обґрунтувати вибір варіантів управлінських рішень у сфері фінансів, банківської справи та страхування та оцінювати їх ефективність з урахуванням цілей, наявних обмежень, законодавчих та етичних аспектів.

ПР13. Оцінювати ступінь складності завдань при плануванні діяльності та

опрацюванні її результатів.

ПР14 Застосовувати фінансові технології у сфері фінансів, банківської справи та страхування з метою використання резервів та пошуку можливостей розвитку фінансових систем.

ПР15 Розуміти теоретичні та методичні аспекти фінансових технологій діяльності підприємств, зокрема залізничного транспорту, застосовувати їх в практичній діяльності для підвищення ефективності управління

ПР16 Застосовувати поглиблені знання у сфері формування вартості залізничних перевезень, опанувати зміни та тенденції, які відбуваються у залізничній галузі з метою використання потенціалу підприємств залізничного транспорту і гармонізацію фінансових інтересів споживачів послуг, фінансових посередників та держави

Вивчення даного освітнього компонента формує у здобувачів освіти соціальні навички (**soft skills**): комунікативність (реалізується через: метод роботи в парах та групах, метод самопрезентації), робота в команді (реалізується через метод проєктів), лідерські навички (реалізується через: робота в групах, метод самопрезентації).

ПЕРЕДУМОВИ (ПРЕРЕКВІЗИТИ)

Для успішного засвоєння освітнього компонента здобувач вищої освіти має володіти знаннями з обліку і фінансів на рівні першого (бакалаврського) рівня здобуття освіти, що підтверджується відповідними сертифікатами ЄВІ та ЄФВВ або мати попередню вищу освіту на рівні спеціаліста (магістра).

ПІСЛЯУМОВИ (ПОСТРЕКВІЗИТИ)

Освітні компоненти підготовки за ОС «магістр»: ОК «Фінансовий менеджмент на залізниці»; ОК «Цифрові рішення в бізнес-адмініструванні»; ОК «Підготовка та захист кваліфікаційної роботи магістра».

ВІДПОВІДНІСТЬ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА ГЛОБАЛЬНИМ ЦІЛЯМ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ДО 2030 РОКУ

Відповідно до резолюції ООН №70/1 та Указу Президента України №722/2019, освітня компонента сприяє досягненню таких Цілей сталого розвитку:

4 : забезпечення всеохоплюючої і справедливої якісної освіти та заохочення можливості навчання впродовж усього життя для всіх;

7: забезпечення доступу до недорогих, надійних, стійких і сучасних джерел енергії для всіх;

8: сприяння поступальному, всеохоплюючому та сталому економічному зростанню, повній і продуктивній зайнятості та гідній праці для всіх;

9: створення стійкої інфраструктури, сприяння всеохоплюючій і сталій індустріалізації та інноваціям;

12: забезпечення переходу до раціональних моделей споживання і

виробництва;

16: Сприяння побудові миролюбивого й відкритого суспільства в інтересах сталого розвитку, забезпечення сталого розвитку, забезпечення доступу до правосуддя для всіх і створення ефективних, підзвітних та заснованих на широкій участі інституцій на всіх рівнях.

Освітній компонент формує системне розуміння механізмів соціального страхування як інструменту сталого розвитку, соціальної безпеки та економічної стабільності. Через аналіз законодавства, практичні кейси, ситуаційні завдання, розгляд досвіду ЄС, проблем воєнного стану та повоєнного відновлення здобувачі навчаються оцінювати виробничі, суспільні процеси. Результати навчання передбачають здатність працювати в умовах реформування, сприяти досягненню Цілей сталого розвитку на національному та міжнародному рівнях.

ПРОГРАМА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Модуль 1

Тема 1. Фінансове адміністрування та державне регулювання діяльності залізничного транспорту

Тема вивчає теоретичні та організаційні засади фінансового адміністрування у сфері залізничного транспорту, його зміст, функції та основні напрями. Розглядаються особливості організації фінансових відносин, планування, розподілу та використання фінансових ресурсів, формування і руху фінансових потоків у діяльності залізничного транспорту. Визначаються підходи до підготовки та прийняття фінансових рішень з урахуванням доходів, витрат, фінансових результатів, потреби у фінансових ресурсах та економічних умов діяльності.

Висвітлюються засади державного регулювання фінансово-економічної діяльності залізничного транспорту, нормативно-правові та економічні інструменти такого регулювання. Розглядаються повноваження державних органів та суб'єктів залізничного транспорту у сфері фінансових відносин, основні напрями державного впливу на фінансово-економічні процеси та взаємозв'язок фінансового адміністрування з регулюванням тарифів на транспортні послуги. Окрема увага приділяється особливостям прийняття фінансових рішень в умовах економічної нестабільності та воєнного стану.

Тема 2. Теоретичні та організаційно-економічні засади функціонування залізничного транспорту. Нормативно-правове регулювання тарифоутворення .

Тема вивчає організаційно-економічні засади функціонування залізничного

транспорту, його роль у транспортній системі та особливості господарської діяльності. Розглядаються організаційна структура залізничного транспорту, особливості функціонування його філій і структурних підрозділів, основні види діяльності та економічні взаємозв'язки між учасниками транспортного процесу. Висвітлюються нормативно-правові засади діяльності залізничного транспорту, державного регулювання та фінансово-економічних відносин у галузі. Окрема увага приділяється особливостям функціонування залізничного транспорту в умовах воєнного стану та їх впливу на фінансово-економічні рішення.

Тема 3. Витрати залізничного транспорту: економічний зміст, класифікація та структура

В темі вивчаються економічна сутність і поняття витрат відповідно до наукових підходів та положень НП(С)БО 16 «Витрати». Визначаються склад і особливості формування витрат основної діяльності залізничного транспорту за видами діяльності. Розглядається класифікація витрат за різними ознаками, зокрема за економічними елементами, видами діяльності, призначенням та іншими критеріями, а також їх структура відповідно до Номенклатури витрат з основної діяльності підприємств залізничного транспорту. Висвітлюються особливості формування витрат, пов'язаних із виконанням перевезень, утриманням інфраструктури та забезпеченням інших процесів основної діяльності залізничного транспорту. Визначається взаємозв'язок між складом і структурою витрат, обсягами перевезень, технологічними особливостями транспортного процесу та потребою у ресурсах. Розглядається використання інформації про склад і структуру витрат для визначення вартості транспортних послуг та обґрунтування тарифів на залізничні перевезення. Окрему увагу приділено галузевим особливостям групування витрат відповідно до Номенклатури витрат з основної діяльності залізничного транспорту.

Тема 4. Формування та визначення витрат на залізничні перевезення

В темі вивчаються методичні засади формування витрат на залізничні перевезення з урахуванням технологічних особливостей транспортного процесу та видів перевезень. Визначаються склад витрат, що формують собівартість перевезень, порядок їх розподілу між видами перевезень та особливості визначення витрат за окремими видами перевезень. Розглядаються чинники, що впливають на величину витрат, зокрема обсяги перевезень, дальність перевезення, вид руху, використання рухомого складу та матеріальних і трудових ресурсів. Вивчаються методичні підходи до визначення собівартості перевезень і розрахунку витрат, що використовуються при обґрунтуванні тарифів на залізничні послуги. Висвітлюються питання розподілу витрат між основними видами перевезень та визначення витратних показників для різних категорій транспортних послуг. Враховується вплив зміни обсягів і структури перевезень на рівень витрат та їх величину в розрахунку на одиницю перевезень.

Модуль 2

Тема 5. Управління витратами та їх оптимізація у діяльності залізничного транспорту

В темі вивчаються теоретичні та методичні засади управління витратами залізничного транспорту, принципи їх планування, регулювання та контролю. Визначаються основні чинники, що впливають на рівень витрат, з урахуванням обсягів перевезень, технологічних особливостей транспортного процесу, використання матеріальних, трудових, паливно-енергетичних та інших ресурсів. Розглядаються підходи до визначення обґрунтованого рівня витрат, оцінювання їх динаміки та встановлення причин відхилень від запланованих показників. Вивчаються методи управління постійними та змінними витратами та оцінювання впливу обсягів перевезень на фінансовий результат. Висвітлюються напрями оптимізації витрат за видами діяльності та ресурсами, зокрема за рахунок раціонального використання матеріальних і паливно-енергетичних ресурсів, підвищення продуктивності праці та вдосконалення технології перевезень. Розглядаються підходи до визначення обґрунтованої величини витрат та прийняття фінансових рішень щодо їх оптимізації. Визначається вплив витрат на собівартість залізничних перевезень, формування тарифів і фінансові результати діяльності залізничного транспорту.

Тема 6. Теоретичні засади формування тарифів на залізничні перевезення

В темі вивчаються економічна сутність тарифів на залізничні перевезення, їх призначення та принципи формування. Визначаються основні чинники, що впливають на величину тарифів, зокрема витрати на здійснення перевезень, обсяги та види перевезень, дальність транспортування, попит на транспортні послуги, рівень конкуренції та державне регулювання. Розглядаються структура тарифу, його складові та особливості встановлення тарифів на різні види залізничних перевезень. Висвітлюються принципи диференціації тарифів залежно від видів вантажних і пасажирських перевезень, умов транспортування та інших чинників. Вивчаються підходи до визначення тарифної бази з урахуванням витрат залізничного транспорту та необхідності відшкодування витрат, пов'язаних із наданням транспортних послуг. Розглядається нормативно-правове регулювання тарифоутворення та розмежування повноважень держави й суб'єктів залізничного транспорту у сфері встановлення та застосування тарифів. Визначаються особливості тарифної політики залізничного транспорту в сучасних економічних умовах.

Тема 7. Методи та механізми тарифоутворення на залізничному транспорті.

Тема охоплює методи та механізми формування тарифів на залізничні перевезення з урахуванням витрат на їх здійснення, попиту на транспортні послуги та економічних умов функціонування залізничного транспорту. Розглядаються витратний, ринковий та інші підходи до встановлення тарифів,

особливості їх застосування залежно від виду перевезень і характеру транспортних послуг. Визначаються порядок формування тарифної ставки, принципи диференціації тарифів за видами перевезень, відстанню, видами вантажів та умовами їх транспортування. Висвітлюються механізми регулювання, перегляду та коригування тарифів, а також особливості поєднання державного регулювання і ринкових механізмів у тарифній політиці залізничного транспорту. Розглядається вплив тарифних рішень на доходи від перевезень, фінансові результати та доступність транспортних послуг. Окрема увага приділяється практичному застосуванню методів тарифоутворення та обґрунтуванню тарифних рішень у сучасних умовах функціонування залізничного транспорту.

ТЕМАТИКА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№	Тема практичного заняття	Ключові питання та завдання практичного заняття
1	Фінансове адміністрування та державне регулювання діяльності залізничного транспорту	Ключові питання: • сутність, завдання та функції фінансового адміністрування залізничного транспорту; • планування, розподіл і використання фінансових ресурсів; • організація фінансових потоків та фінансових відносин у діяльності залізничного транспорту; • формування та використання доходів, фінансування витрат і визначення потреби у фінансових ресурсах; • прийняття фінансових рішень з урахуванням тарифів, витрат, доходів і фінансових результатів; • державне регулювання фінансово-економічної діяльності залізничного транспорту; • економічні та адміністративні інструменти державного впливу на тарифну і фінансову політику; • особливості фінансового адміністрування та державного регулювання в умовах воєнного стану. Практичні завдання: • визначити основні напрями фінансового адміністрування залізничного транспорту; • визначити потребу у фінансових ресурсах за заданими умовами діяльності; • розподілити фінансові ресурси між

№	Тема практичного заняття	Ключові питання та завдання практичного заняття
		напрямами діяльності; • обґрунтувати фінансове рішення за зміни тарифів, витрат або обсягів перевезень; • визначити вплив державного регулювання на фінансові рішення залізничного транспорту; • оцінити фінансові наслідки зміни умов державного регулювання.
2	Теоретичні та організаційно-економічні засади функціонування залізничного транспорту. Нормативно-правове регулювання тарифоутворення	Ключові питання: • залізничний транспорт у транспортній системі України та особливості його функціонування; • організаційна структура залізничного транспорту та основні види діяльності; • особливості фінансово-економічних відносин у сфері залізничних перевезень; • нормативно-правові засади тарифоутворення та фінансової діяльності; • державне регулювання залізничного транспорту; • особливості функціонування залізничного транспорту в умовах воєнного стану. Завдання: • визначити особливості організації та функціонування залізничного транспорту; • охарактеризувати основні напрями діяльності та фінансово-економічні взаємозв'язки; • опрацювати нормативно-правові акти, що регулюють тарифоутворення та фінансову діяльність; • визначити основні напрями державного регулювання залізничного транспорту; • проаналізувати вплив сучасних умов функціонування на фінансові рішення у сфері залізничних перевезень.
3	Витрати залізничного транспорту: економічний	Ключові питання: • економічна сутність витрат та їх

№	Тема практичного заняття	Ключові питання та завдання практичного заняття
	зміст, класифікація та структура	значення у діяльності залізничного транспорту; • склад витрат основної діяльності залізничного транспорту; • класифікація витрат за економічними елементами, видами діяльності, призначенням та іншими ознаками; • структура витрат відповідно до Номенклатури витрат з основної діяльності залізничного транспорту; • витрати, пов'язані із здійсненням перевезень, утриманням інфраструктури та виконанням інших видів діяльності; • чинники формування та зміни величини витрат; • взаємозв'язок витрат із собівартістю, тарифами та фінансовими результатами. Практичні завдання: • класифікувати витрати залізничного транспорту за визначеними ознаками; • визначити структуру витрат основної діяльності; • розрахувати питому вагу окремих складових витрат; • визначити зміни у складі та структурі витрат; • встановити вплив окремих чинників на величину витрат; • обґрунтувати вплив структури витрат на собівартість залізничних перевезень і формування тарифів.
4	Формування та визначення витрат на залізничні перевезення	Ключові питання: • склад і структура витрат, пов'язаних із здійсненням залізничних перевезень; • порядок формування витрат за видами перевезень; • методичні підходи до визначення собівартості залізничних перевезень; • розподіл витрат між видами перевезень та окремими транспортними послугами; • визначення витрат на одиницю перевезень; • чинники, що впливають на величину витрат: обсяг і дальність перевезень,

№	Тема практичного заняття	Ключові питання та завдання практичного заняття
		вид руху, використання рухомого складу, матеріальних, трудових та енергетичних ресурсів; • визначення витратної бази для обґрунтування тарифів. Практичні завдання: • визначити склад витрат за заданим видом залізничних перевезень; • розрахувати собівартість одиниці перевезень; • розподілити витрати між видами перевезень; • визначити вплив зміни обсягу перевезень на величину витрат; • розрахувати витратну базу для формування тарифу; • обґрунтувати зміни витрат залежно від умов здійснення перевезень.
5	Управління витратами та їх оптимізація у діяльності залізничного транспорту	Ключові питання: • сутність, принципи та основні напрями управління витратами; • планування та регулювання витрат залізничного транспорту; • постійні та змінні витрати, їх вплив на собівартість перевезень; • чинники, що визначають величину витрат за видами діяльності та перевезень; • оцінювання впливу обсягів перевезень на витрати та фінансові результати; • визначення точки беззбитковості та її використання у прийнятті фінансових рішень; • напрями оптимізації витрат за видами ресурсів і діяльності; • вплив оптимізації витрат на собівартість перевезень, тарифи та фінансові результати. Практичні завдання: • розподілити витрати на постійні та змінні; • визначити точку беззбитковості для заданого виду перевезень; • розрахувати вплив зміни обсягу перевезень на величину витрат і фінансовий результат; • визначити чинники зміни витрат; • обґрунтувати заходи щодо оптимізації витрат;

№	Тема практичного заняття	Ключові питання та завдання практичного заняття
		оцінити вплив запропонованих заходів на собівартість перевезень та фінансовий результат.
6	Теоретичні засади формування тарифів на залізничні перевезення	Ключові питання: - економічна сутність, призначення та функції тарифів на залізничні перевезення; - принципи формування тарифів та їх взаємозв'язок із витратами на здійснення перевезень; - тарифна база та її складові; - чинники, що визначають величину тарифів: вид і дальність перевезень, обсяги перевезень, витрати, попит та умови транспортування; - диференціація тарифів за видами вантажних і пасажирських перевезень; - взаємозв'язок тарифів, доходів від перевезень і фінансових результатів; - економічні межі формування тарифів та необхідність врахування інтересів залізничного транспорту, споживачів транспортних послуг і держави; - нормативно-правові засади формування та регулювання тарифів на залізничні перевезення. Практичні завдання: - визначити складові тарифу за заданим видом залізничних перевезень; - визначити вплив витрат на величину тарифу; - розрахувати тариф на основі заданої тарифної бази; - визначити вплив зміни обсягів і дальності перевезень на тариф; - обґрунтувати диференціацію тарифів за заданими умовами перевезень; - оцінити вплив тарифного рішення на доходи та фінансовий результат залізничного транспорту.
7	Методи та механізми тарифоутворення на	Ключові питання: методи формування тарифів та

№	Тема практичного заняття	Ключові питання та завдання практичного заняття
	залізничному транспорті..	сфера їх застосування; • витратний, ринковий і комбінований підходи до тарифоутворення; • формування тарифної ставки та визначення її складових; • диференціація тарифів залежно від виду перевезень, відстані, виду вантажу та умов транспортування; • механізми встановлення, перегляду та коригування тарифів; • врахування попиту та економічних умов під час формування тарифів; • поєднання державного регулювання та ринкових механізмів у тарифній політиці; • вплив тарифних рішень на доходи, фінансові результати та доступність транспортних послуг. Практичні завдання: • розрахувати тариф за різними методами тарифоутворення; • порівняти результати застосування витратного та ринкового підходів; • визначити вплив зміни витрат, обсягів перевезень і попиту на тарифну ставку; • обґрунтувати диференціацію тарифів за заданими умовами перевезень; • визначити фінансові наслідки зміни тарифної ставки; • розробити пропозиції щодо коригування тарифу за зміни економічних умов.

САМОСТІЙНА РОБОТА

Вид роботи	Сутність
Опрацювання теоретичного матеріалу	Самостійне вивчення основних понять, категорій і механізмів страхування; аналіз законодавчих актів та нормативних документів; опрацювання рекомендованої літератури, електронних ресурсів і матеріалів, необхідних для засвоєння тем освітньої компоненти.
Підготовка до практичних занять	Опрацювання методичних вказівок; виконання розрахункових і практичних завдань з питань формування витрат та тарифів; розв'язання ситуаційних кейсів; опрацювання нормативно-правових актів у сфері

	тарифоутворення та фінансової діяльності залізничного транспорту; підготовка до обговорення теоретичних і практичних питань фінансового адміністрування та державного регулювання залізничного транспорту.
Виконання індивідуальних завдань	Розроблення аналітичних і дослідницьких робіт; підготовка презентацій, порівняльних оглядів та аналітичних записок; виконання розрахункових робіт щодо формування та обґрунтування тарифів, визначення витрат на залізничні перевезення, оцінювання фінансових наслідків тарифних рішень та обґрунтування напрямів удосконалення фінансового адміністрування залізничного транспорту, у тому числі в умовах воєнного стану та повоєнного відновлення.
Підготовка до підсумкового контролю	Систематизація та узагальнення знань за темами курсу; повторення ключових понять, принципів і нормативно-правових положень у сфері тарифоутворення та фінансового адміністрування; виконання тестових і ситуаційних завдань; підготовка до комплексного оцінювання результатів навчання у формі екзамену

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

№	Тема	Лекції, год	Практичні, год	Самостійна робота, год	Всього, год
1	Фінансове адміністрування та державне регулювання діяльності залізничного транспорту	6/2	3/2	9/10	18/14
2	Теоретичні та організаційно-економічні засади функціонування залізничного транспорту. Нормативно-правове регулювання . тарифоутворення	2	2/1	6/8	10/9
3	Витрати залізничного транспорту: економічний зміст, класифікація та структура	4/2	2/1	6/18	12/21
4	Формування та визначення витрат на залізничні перевезення	6/2	2/1	6/15	14/18
5	Управління витратами та їх оптимізація у діяльності залізничного транспорту	4/0	2/0	6/8	12/8
6	Теоретичні засади формування тарифів на залізничні перевезення	4/2	2/2	6/7	12/11
7	Методи та механізми тарифоутворення на залізничному транспорті.	4/0	2/1	6/8	12/9
	Всього	30/8	15/8	45/74	90/90

ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

У межах навчальних годин, виділених на самостійну роботу передбачено виконання індивідуального науково-дослідного завдання, що є одним із засобів оволодіння навчальним матеріалом, формує здатність здобувачів до самоосвіти і

автономної науково-дослідницької діяльності. Завдання передбачає підготовку реферату або наукової публікації (тез конференції, статті). Виконання реферату має на меті поглиблення, узагальнення та закріплення знань, які студенти отримують у процесі прочитаних лекцій та практичних занять. Тематику рефератів здобувач самостійно обирає з переліку запропонованих викладачем тем або подає власну пропозицію, яка узгоджується з викладачем.

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Методи навчання визначаються відповідно до [Положення про організацію освітнього процесу УкрДУЗТ](#)

При викладанні освітнього компонента для активізації навчального процесу на практичних заняттях передбачено застосування сучасних навчальних технологій, таких, як міні-лекції, кейс-технології, семінари дискусії, ділові ігри та ситуаційні завдання. Проведення практичних занять із застосуванням методу аналізу конкретних ситуацій має відмінності від традиційних занять тим, що в його основі лежить аналіз ситуації з виявленням реальної проблеми, яка може не мати однозначного вирішення.

ФОРМИ КОНТРОЛЮ

Формою підсумкового контролю є екзамен. Форма проведення семестрового екзамену – електронне тестування. При проведенні підсумкового контролю у формі електронного тестування використовується набір тестових завдань, які містяться в базі електронних курсів системи дистанційного навчання Moodle для перевірки знань здобувачі освіти.

Методи контролю: усне опитування, поточний контроль, модульний контроль (тести), підсумкове тестування.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Реальні результати навчання студента ідентифікуються та вимірюються відносно очікуваних під час контрольних заходів за допомогою критеріїв, що описують дії студента для демонстрації досягнення результатів навчання відповідно до [Положення про контроль і оцінювання якості знань студентів в УкрДУЗТ зі змінами](#) та [Порядку проведення заліково-екзаменаційної сесії в умовах воєнного стану](#)

Максимальна кількість балів за модуль		
Поточний контроль	Модульний контроль (тести)	Сума балів за модуль
до 60	до 40	до 100
Поточний контроль		5 семестр
1 Виконання поточних завдань Складові:		0 – 20
● активність на заняттях (лекціях, практичних заняттях)		0-4
● аналіз ситуації та ідентифікація проблеми;		0 -4
● аргументація та логічність запропонованого рішення		0-8
● здатність інтерпретувати нормативні положення у контексті		

конкретної задачі; ● аналітичність, аргументованість висновків ● оформлення роботи та дотримання вимог		0-3 0-2 0-1	
2 Виконання практичних робіт протягом модулю Складові: ● розуміння теоретичного матеріалу; ● правильність і повнота виконання розрахунків; ● здатність інтерпретувати нормативні положення у контексті конкретної задачі; ● аналітичність, аргументованість висновків ● оформлення роботи та дотримання вимог		0 – 20 0 -4 0-10 0-3 0-2 0-1	
3 Поточне тестування		0 – 20	
підсумок		має 60	
Визначення назви за державною шкалою(оцінка)	Визначення назви за шкалою ECTS	За 100- бальною шкалою	ECTS оцінка
відмінно – 5	Відмінно – відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок	90-100	A
добре – 4	Дуже добре – вище середнього рівня з кількома помилками	82-89	B
	Добре – в загальному правильна робота з певною кількістю грубих помилок	75-81	C
задовільно - 3	Задовільно - непогано, але зі значною кількістю недоліків	69-74	D
	Достатньо – виконання задовольняє мінімальні критерії	60-68	E
незадовільно - 2	Незадовільно – потрібно попрацювати перед тим як отримати залік (без повторного вивчення модуля)	35-59	FX
	Незадовільно - необхідна серйозна подальша робота (повторне вивчення модуля)	<35	F

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ ТА ПОЛІТИКА КУРСУ

Згідно з [Положенням про організацію освітнього процесу в УкрДУЗТ](#) прозорість, неупередженість оцінювання досягнень здобувачів вищої освіти є одним із принципів забезпечення якості освітнього процесу

Політика забезпечення дотримання учасниками освітнього процесу академічної доброчесності визначається [Кодексом академічної доброчесності Українського державного університету залізничного транспорту](#).

Основні заходи запобігання та виявлення академічного плагіату визначаються [Положенням про систему забезпечення академічної доброчесності та порядку розгляду повідомлень про порушення академічної доброчесності в УкрДУЗТ](#)

ПИТАННЯ ДО ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

1. Роль і значення залізничного транспорту в транспортній системі України.
2. Організаційно-економічні особливості функціонування залізничного транспорту.
3. Основні види діяльності залізничного транспорту та особливості їх фінансових взаємозв'язків.
4. Нормативно-правове регулювання діяльності залізничного транспорту.
5. Державне регулювання тарифоутворення та фінансової діяльності залізничного транспорту.
6. Економічна сутність витрат та їх значення у діяльності залізничного транспорту.
7. Склад і структура витрат основної діяльності залізничного транспорту.
8. Класифікація витрат залізничного транспорту за економічними та іншими ознаками.
9. Особливості формування витрат за видами діяльності залізничного транспорту.
10. Чинники, що визначають величину витрат на залізничні перевезення.
11. Формування витрат на залізничні перевезення з урахуванням технологічних особливостей транспортного процесу.
12. Методичні підходи до визначення собівартості залізничних перевезень.
13. Розподіл витрат між видами залізничних перевезень.
14. Визначення витрат на одиницю залізничних перевезень.
15. Витрати як економічна база формування тарифів на залізничні перевезення.
16. Управління витратами залізничного транспорту: завдання, принципи та основні напрями.
17. Постійні та змінні витрати та їх вплив на фінансові результати діяльності залізничного транспорту.
18. Точка беззбитковості та її використання у прийнятті фінансових рішень.
19. Основні напрями оптимізації витрат залізничного транспорту.
20. Вплив оптимізації витрат на собівартість перевезень, тарифи та фінансові результати.
21. Економічна сутність, функції та призначення тарифів на залізничні перевезення.
22. Принципи формування тарифів на залізничні перевезення.
23. Основні чинники формування тарифів на залізничні перевезення.
24. Диференціація тарифів за видами залізничних перевезень.
25. Витратний метод тарифоутворення та особливості його застосування.
26. Ринковий метод тарифоутворення та особливості його застосування.
27. Формування тарифної ставки на залізничні перевезення.
28. Вплив тарифних рішень на доходи та фінансові результати залізничного транспорту.
29. Сутність, завдання та функції фінансового адміністрування залізничного транспорту.
30. Фінансові рішення щодо доходів, витрат і потреби у фінансових ресурсах.
31. Взаємозв'язок тарифної політики та фінансового адміністрування залізничного транспорту.

32. Вплив державного регулювання на тарифну та фінансову політику залізничного транспорту.
33. Особливості тарифоутворення та фінансового адміністрування залізничного транспорту в умовах воєнного стану та повоєнного відновлення.
34. Поясніть значення принципів академічної доброчесності при вивченні освітнього компонента «Фінансове адміністрування залізниці та тарифоутворення».

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

Основна література:

Основна література:

1. Антимонопольний комітет України. URL: <https://amcu.gov.ua>
2. АТ «Укрзалізниця». Наказ про облікову політику (чинна редакція). URL: <https://uz.gov.ua>
3. АТ «Укрзалізниця». Загальна інформація. URL: https://www.uz.gov.ua/about/general_information/
4. Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку. URL: <https://mof.gov.ua/uk/nacionalni-polozhennja1>
5. Затвердження збірника тарифів на перевезення вантажів залізничним транспортом України і коефіцієнтів, що застосовуються до тарифів цього збірника. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0828-99/ed19991231#Text>
6. Про затвердження Методики розрахунку тарифів на перевезення вантажів залізничним транспортом URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1082-13#Text>
7. Зайцева І. Ю., Єрьоміна М. О., Криворученко О. А. Фінанси залізничного транспорту: Підручник. Харків: УкрДУЗТ, 2017, 363 URL: <http://lib.kart.edu.ua/bitstream/123456789/2416/1/%D0%9F%D1%96%D0%B4%D1%80%D1%83%D1%87%D0%BD%D0%B8%D0%BA.pdf>
8. Кірдіна О.Г. Проблеми і перспективи інвестиційного забезпечення розвитку залізничного транспорту URL: <http://lib.kart.edu.ua/handle/123456789/12658>
9. Кірдіна О. Г. Управління витратами підприємств залізничного транспорту в контексті цифрових трансформацій: теоретико-методологічний аспект *Вісник економіки транспорту і промисловості* 2023. № 83. URL: <https://kart.edu.ua/wp-content/uploads/2023/01/83-1.pdf> <https://doi.org/10.18664/btie.83.300293>
10. Кірдіна О.Г., Орлова В.М., Гапусенко Ю.І. Удосконалення організації обліку та управління експлуатаційними витратами на підприємствах залізничного транспорту. *Вісник економіки транспорту і промисловості* 2023. №84. URL: <http://lib.kart.edu.ua/handle/123456789/21911>
11. Тарифна політика на транспорті: Конспект лекцій В. М. Запара, Я. В. Запара, Г. Є. Богомазова, О. О. Шапатіна, Д. О. Кульова Харків: УкрДУЗТ, 2020, 39с. URL: <http://lib.kart.edu.ua/bitstream/123456789/13215/1/%D0%9A%D0%BE%D0%BD%D1%81%D0%BF%D0%B5%D0%BA%D1%82%20%D0%BB%D0%B5%D0%BA%D1%86%D1%96%D0%B9.pdf>
12. Тройнікова О. М. Собівартість і тарифи залізничного транспорту : конспект лекцій / О. М. Тройнікова. - Харків: УкрДУЗТ, 2025. - 77 с. URL: <http://lib.kart.edu.ua/handle/123456789/27994>

Додаткова література:

- 1 Про затвердження Правил перевезення пасажирів, багажу, вантажобагажу та пошти залізничним транспортом України URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0310-07#Text>
- 2 Ткачов В. Основні принципи тарифоутворення при перевезенні вантажів залізничним транспортом URL: <https://www.railinsider.com.ua/valerij-tkachov-osnovni-pryncypy-taryfoutvorenniya-pri-perevezenni-vantazhiv-zaliznychnym-transportom/>
- 3 Система тарифоутворення Укрзалізниці давно застаріла і потребує перегляду, — ФМУ URL: <https://www.railinsider.com.ua/systema-taryfoutvorenniya-ukrzaliznyci-davno-zastarila-i-potrebuye-pereglyadu-fmu/>

аспект *Вісник економіки транспорту і промисловості* 2023. № 83. URL: <https://kart.edu.ua/wp-content/uploads/2023/01/83-1.pdf>

8 Кірдіна О.Г., Орлова В.М., Гапусенко Ю.І. Удосконалення організації обліку та управління експлуатаційними витратами на підприємствах залізничного транспорту. *Вісник економіки транспорту і промисловості* 2023. № 84. URL: <https://kart.edu.ua/unit/visnik-etp/arhiv-nomeriv/2023-2>

9 Методичні рекомендації з формування собівартості перевезень (робіт, послуг) на транспорті URL:<https://document.vobu.ua/doc/22016>

10 Наказ Міністра інфраструктури України «Про затвердження Методики розрахунку тарифів на перевезення вантажів залізничним транспортом» № 418 від 0.06.2013 р. URL: [http:// zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1082-13](http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1082-13)

11 Наказ Укрзалізниці «Порядок встановлення пільгових тарифів на перевезення вантажів у межах України» № 791-Ц/Од від 31.12.2014 р. URL: <http://uz.gov.ua> > tariff_conditions > transit

12 Основи економіки транспорту: Конспект лекцій Л.О. Позднякова, О.М. Широкова, В.Г. Яковенко, В.В. Котик. Харків: УкрДАЗТ, 2013, 73 с.

13 Тройнікова О.М. Статистика залізничного транспорту методичні вказівки до контрольної роботи Х, УкрДУЗТ 2019, 42с.

Інтернет-ресурси:

- 1 <http://lib.kart.edu.ua/> (Електронний портал УкрДУЗТ)
- 2 <http://portal.rada.gov.ua> (Офіційний портал Верховної Ради України);
- 3 <http://kmu.gov.ua> (Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України);
- 4 <http://minfin.gov.ua> (Міністерство фінансів України);
- 5 <http://portal.rada.gov.ua> (Офіційний портал Верховної Ради України);
- 6 <https://uz.gov.ua/> (Офіційний сайт Укрзалізниці);
- 7 <https://mof.gov.ua/uk> (Міністерство фінансів України)

МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНЕ ТА ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Матеріально-технічне забезпечення. На навчальних заняттях здобувачі повинні мати: гаджети з можливістю підключення до Інтернету; перевірений доступ до застосунків Microsoft Office: Moodle; Zoom; інстальований на ПК та /або мобільних гаджетах пакет програм Microsoft Office (Word, Excel, Power Point); активований акаунт університетської пошти (student.i.p.@ kart.edu.ua) на Office365.

Інформаційне забезпечення: конспект лекцій, електронна бібліотека навчальної літератури, презентації окремих тем, банк тестів, методичні вказівки до вивчення освітнього компонента для здобувачів

ВІДОМОСТІ ПРО РОЗРОБНИКІВ

Кірдіна О.Г., професор кафедри фінансів, обліку і аудиту

Тройнікова О.М., доцент кафедри фінансів, обліку і аудиту

ВНЕСЕННЯ ЗМІН (ДАТА, СУТЬ, ПІДПИС)

<i>Засідання кафедри Ф,ОіА</i>	<i>Протокол № 1 від 31.08.2026р</i>	

